

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

4. oktoober 2018*

Eelotsusetaotlus – Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala – Määrus (EL) nr 1215/2012 –
Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine tsiviil- ja kaubandusajades –
Valikuline kohtualluvus – Artikli 7 punkti 1 alapunkt a – Mõiste „lepinguid puudutavates asjades“ –
Actio pauliana

Kohtuasjas C-337/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Okręgowy w Szczecinie (Szczecini regionaalne kohus, Poola)
29. mai 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. juunil 2017,
menetluses

Feniks sp. z o.o.

versus

Azteca Products & Services SL,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud A. Rosas, C. Toader (ettekandja), A. Prechal ja
E. Jarašiūnas,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikku menetlust ja 11. aprilli 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Feniks sp. z o.o., esindajad: *radca prawny* P. Zimmerman ja *radca prawny* B. Sierakowski,
- Azteca Products & Services SL, esindaja: *adwokat* M. Świrgoń,
- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna, M. Nowak ja K. Majcher,
- Šveitsi valitsus, esindaja: M. Schöll,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wilderspin, M. Heller ja A. Stobiecka-Kuik,

olles 21. juuni 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: poola.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT 2012, L 351, lk 1) artikli 7 punkti 1 alapunkti a tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud Feniks sp. z o.o. ja Azteca Products & Services SL (edaspidi „Azteca“) vahelises vaidluses, mis puudutab Azteca ja Feniksi võlgniku vahel sõlmitud kinnisasja müügilepingut, millega väidetavalt kahjustatakse Feniksi õigusi.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 1215/2012

- 3 Määruse nr 1215/2012 põhjendused 15, 16 ja 34 on sõnastatud järgmiselt:
 - „(15) Kohtualluvuse eeskirjad peaksid olema hästi prognoositavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga. Seepärast peaks alati olema tagatud kohtualluvus kostja elukoha alusel, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui vaidluse sisu või poolte autonoomia eeldab teistsugust seost. Selleks et ühiseeskirjad oleksid läbipaistvamad ja et vältida vastuolulist kohtualluvust, peab juriidilise isiku alaline asukoht olema autonoomselt kindlaks määratud.
 - (16) Lisaks kostja alalisele elukohale peaks kohtualluvuse määramisel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele. Tihe seos peaks tagama õiguskindluse ja hoidma ära võimaluse, et kostja vastu esitataks hagi liikmesriigi kohtusse, mida ta ei saanud mõistlikult ette näha. See on oluline eelkõige lepinguväliste võlasuhete puhul, mis tulenevad eraelu puutumatus ja isikuõiguste rikkumisest, sealhulgas laimust.
- [...]
- (34) Tuleks tagada [27. septembri] 1968. aasta konventsiooni [kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32)], [nõukogu 22. detsembri 2000. aasta] määruse (EÜ) nr 44/2001 [kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1)] ja käesoleva määruse vaheline järjepidevus ning selleks tuleks ette näha üleminekusätted. Järjepidevust on vaja ka Euroopa Liidu Kohtu tõlgendustes 1968. aasta Brüsseli konventsiooni ja seda asendavate määruste kohta.“

- 4 Määruse I peatüki „Reguleerimisala ja mõisted“ artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusajades suhtes igati kohtutes. [...]

2. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmise suhtes:

[...]

b) pankrotimenetlus, maksejõuetute äriühingute või muude juriidiliste isikute likvideerimismenetlus, kohtumenetlus, kompromissi tegemine ja muud sellised menetlused;

[...]“

- 5 Määruse II peatükk „Kohtualluvus“ sisaldab muu hulgas 1. jagu „Üldsätted“ ja 2. jagu „Valikuline kohtualluvus“. 1. jaos asuva artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva määruse kohaselt esitatakse hagi isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse sõltumata nende kodakondsusest.“

- 6 Artikkel 7, mis asub määruse II peatüki 2. jaos, on sõnastatud järgmiselt:

„Isiku vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib esitada hagi teises liikmesriigis:

- 1) a) lepinguid puudutavates asjades selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus;
- b) kui ei ole kokku lepitud teisiti, käsitatakse käesoleva sätte kohaldamisel asjaomase kohustuse täitmise kohana:
 - müügi puhul kohta liikmesriigis, kus lepingu kohaselt kaubad üle anti või kus need oleks tulnud üle anda,
 - teenuste osutamise puhul kohta liikmesriigis, kus lepingu kohaselt teenuseid osutati või kus neid oleks tulnud osutada;

[...]“

Määrus (EÜ) nr 1346/2000

- 7 Nõukogu 29. mai 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT 2000, L 160, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 191) artikli 1 „Reguleerimisala“ lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat määrust kohaldatakse võlgniku kõiki võlakohustusi hõlmavate maksejõuetusmenetluste suhtes, mille käigus võlgnik kaotab täielikult või osaliselt oma vara käsutamise õiguse ja määratakse likvideerija.“

Poola õigus

- 8 23. aprilli 1964. aasta seaduse, millega võeti vastu tsiviilseadustik (ustawa Kodeks cywilny, Dz. U. 1964, nr 16, jrk nr 93), põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (Dz. U. 2017, jrk nr 459) (edaspidi „tsiviilseadustik“) artikkel 527 ja sellele järgnevad artiklid reguleerivad sellist hagi nagu *actio pauliana*, mille eesmärk on tunnistada hagi esitanud võlausaldaja suhtes kehtetuks tema võlgniku käsutus, mis on tehtud võlausaldaja õigusi rikkudes. Tsiviilseadustiku artikkel 527 sätestab:

„§1. Kui kolmas isik saab võlgniku võlausaldajaid kahjustavate õigustoimingute tagajärjel varalist kasu, siis võib iga võlausaldaja nõuda tema suhtes selle toimingute kehtetuks tunnistamist juhul, kui võlgnik tegutses võlausaldajaid teadlikult kahjustades, ja kolmas isik teadis sellest või oleks vajaliku hoole ilmutamisel võinud teada saada.

§2. Võlgniku õigustoiming kahjustab siis võlausaldajaid, kui võlgnik muutus selle toimingute tagajärjel maksejõuetuks või kui võrreldes ajaga enne toimingute tegemist tema maksejõuetus süvenes.

§3. Kui võlgniku võlausaldajaid kahjustava õigustoimingu tagajärjel saab varalist kasu võlgnikuga lähedalt seotud isik, siis eeldatakse, et see isik teadis, et võlgnik tegutses võlausaldajaid teadlikult kahjustades.

§4. Kui võlgniku võlausaldajaid kahjustava õigustoimingu tagajärjel sai varalist kasu ettevõtja, kes on võlgnikuga pidevates ärisuhetes, siis eeldatakse, et see ettevõtja teadis, et võlgnik tegutses võlausaldajaid teadlikult kahjustades.“

- 9 Kõnealuse seadustiku artikkel 528 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui kolmas isik saab võlgniku võlausaldajaid kahjustava õigustoimingu tagajärjel tasuta varalist kasu, võib võlausaldaja õigustoimingu kehtetuks tunnistamist nõuda ka juhul, kui see kolmas isik sellest ei teadnud ega oleks ka vajaliku hoole ilmutamisel teada saanud, et võlgnik tegutses võlausaldajaid teadlikult kahjustades.“

- 10 Nimetatud seadustiku artiklis 530 on sätestatud:

„Eelnevate artiklite sätteid kohaldatakse vastavalt, kui võlgnik tegutses tulevaste võlausaldajate kahjustamise tahtlusega. Kui kolmas isik saab varalist kasu siiski tasu eest, võib võlausaldaja nõuda toimingu kehtetuks tunnistamist üksnes juhul, kui kolmas isik teadis võlgniku tahtlusest.“

- 11 Sama seadustiku artiklis 531 on sätestatud:

„§1. Võlgniku võlausaldajat kahjustava toimingu kehtetuks tunnistamine toimub hagi teel või vaidlustamisega kolmanda isiku suhtes, kes sai sellest toimingust varalist kasu.

§2. Kui kolmas isik on saanud kasu käsutanud, võib võlausaldaja oma nõude esitada vahetult isiku vastu, kelle kasuks käsutus tehti, kui see isik teadis asjaoludest, mis põhjustavad võlgniku toimingu kehtetuks tunnistamise, või kui käsutamine toimus tasuta.“

- 12 Tsiviilseadustiku artikkel 532 sätestab:

„Võlausaldaja, kelle suhtes on tunnistatud võlgniku õigustoiming kehtetuks, võib nõuda eelisjärjekorras enne kolmanda isiku võlausaldajaid nõude rahuldamist varast, mis kehtetuks tunnistatud õigustoimingu võlgniku varast eemaldati või mida varasse ei lisatud.“

- 13 Kõnealuse seadustiku artiklis 533 on sätestatud:

„Kolmas isik, kes sai võlgniku võlausaldajaid kahjustava õigustoimingu tagajärjel varalist kasu, saab end vabastada võlausaldaja nõudel toimingu kehtetuks tunnistamisest tuleneva nõude rahuldamise kohustusest sellega, et ta rahuldab selle võlausaldaja nõude või teavitab teda võlgniku varast, millest piisab võlausaldaja nõude rahuldamiseks.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 14 Coliseum 2101 sp. z o.o. (edaspidi „Coliseum“), mille asukoht on Poolas, sõlmis peatöövõtjana investorist äriühinguga Feniks, mille asukoht on samuti Poolas, lepingu ehitustööde tegemiseks seoses Gdańskis (Poola) asuvasse kinnisvarasse investeerimise projektiga. Selle lepingu täitmiseks sõlmis Coliseum rea lepinguid alltöövõtjatega.
- 15 Kuna Coliseum ei täitnud oma kohustusi osade alltöövõtjate ees, pidi Feniks tegema neile makseid investori solidaarvastutust reguleerivate tsiviilseadustiku sätete kohaselt, muutudes niiviisi Coliseumi võlausaldajaks kokku summas 1 396 495,48 Poola zlotti (PLN) (ligikaudu 336 174 eurot).

- 16 Coliseum müüs 30. ja 31. jaanuaril 2012 Szczecinis (Poola) sõlmitud lepingute alusel Aztecale, mille asukoht on Alcoras (Hispaania), Szczecinis asuva kinnisasja 6 079 275 Poola zloti (ligikaudu 1 463 445 eurot) eest, tasudes osaliselt tema varasema võla Aztecale. Azteca pidi Coliseumile siiski veel maksma 1 091 413,70 Poola zloti (ligikaudu 262 732 eurot). Feniks juhtis tähelepanu sellele, et müügilepingu sõlmimise päeval 30. jaanuaril 2012 oli Coliseumi juhataja ühtlasi äriühingu Horkios Gestion SA, mille asukoht on Alcoras, esindaja, kusjuures viimati nimetatud äriühing oli ainus Azteca juhatuse liige.
- 17 Kuna Coliseumil puudus vara, esitas Feniks 11. juulil 2016 tsiviilseadustiku artikli 527 ja sellele järgnevate artiklite alusel Azteca vastu eelotsusetaotluse esitanud kohtule Sąd Okręgowy w Szczecinie (Szczecini regionaalne kohus, Poola) hagi, et tema suhtes tunnistataks kehtetuks eelmises punktis nimetatud müügileping, kuivõrd Feniksi võlgnik oli sõlminud selle tema õigusi rikkudes.
- 18 Kõnealusele kohtule allumise põhjendamiseks tugineb Feniks määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunktile a.
- 19 Azteca esitas vastuväite kohtualluvuse puudumise kohta. Ta on seisukohal, et õigustoimingu kehtetuks tunnistamiseks esitatud hagi rahvusvaheline kohtualluvus tuleb kindlaks teha määruse nr 1215/2012 artikli 4 lõikes 1 sätestatud üldreegli kohaselt, mille järgi allub see Hispaania kohtutele. Sellist hagi ei saa kvalifitseerida hagiks „lepinguid puudutavates asjades“ sama määruse artikli 7 punkti 1 alapunkti a tähenduses.
- 20 Seda rahvusvahelise kohtualluvuse puudumise vastuväidet analüüsides kirjeldab eelotsusetaotluse esitanud kohus Poola õiguses esineva *actio pauliana* peamisi tunnuseid, nagu need tulenevad käesoleva kohtuotsuse punktides 8–13 tsiteeritud tsiviilseadustiku sätetest, ning täpsustab, et see hagi kujutab endast erandit põhimõttest, mille kohaselt võib võlausaldaja nõuda oma nõuete rahuldamist ainult võlgniku vara arvel. Nimetatud kohus lisab, et tsiviilseadustiku artikli 527 lõikes 3 tuletatakse võlgniku ja kolmanda isiku vahelisest lähedasest seosest eeldus, et kolmas isik oli teadlik asjaolust, et võlgnik kahjustas toiminguga, mille kehtetuks tunnistamist nõutakse, teadlikult oma võlausaldajat. Nimetatud eeldus tähendab, et võlausaldaja peaks sellisel juhul ainult tõendama, et võlgniku ja kolmanda isiku vahel oli lähedane seos.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et selline hagi, nagu on tema menetluses, saab rahvusvahelise kohtualluvuse sätete järgi alluda Poola kohtutele ainult määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunkti a alusel. Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi kõnealuse vaidluse poolteks ei ole tõepoolest ehitustööde lepingu pooled Feniks ja Coliseum ning see ei puuduta ehitustööde lepingu kehtivust, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski kontrollima, kas Feniksi vastu saab tugineda Azteca ja Coliseumi vahel sõlmitud lepingule või ei ole see võimalik.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunkt a hõlmab kõiki lepingutega seotud vaidlusi. Kuid tema menetluses oleva kohtuasja lahendus on seotud Azteca ja Coliseumi vahel sõlmitud lepinguga, mille kohta on väidetud, et sellele ei saa Feniksi vastu tugineda.
- 23 Arvestades küll asjaolu, et määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunkti a tuleb tõlgendada kitsalt, toob eelotsusetaotluse esitanud kohus aga välja puudused, mis oleks tema arvates kõnealuse määruse artikli 4 lõikes 1 sätestatud kohtualluvuse üldreegli kohaldamisel, kui hageja peaks seoses mitme sellise tehingu kehtetuks tunnistamisega, mille tema võlgnik on sõlminud erinevates liikmesriikides asuvate lepingupooltega, esitama iga erineva liikmesriigi kohtusse eraldi hagi ja tegema seega kulutusi, mis on menetluse eesmärgiga ebaproportsionaalsed.

- 24 Nimetatud kohus märgib, et kuigi Euroopa Kohus otsustas kohtuasjas Handte, milles tehti 17. juunil 1992 kohtuotsus (C-26/91, EU:C:1992:268), et väljendit „lepinguid puudutavates asjades“ ei saa mõista nii, et sellega peetakse silmas olukorda, kus pool ei ole võtnud vabatahtlikult teise poole ees mingit kohustust, oli selle kohtuasjaga seotud faktiline kontekst erinev, kuna see puudutas järjestikuseid rahvusvahelisi lepinguid, milles poolte lepingulised kohustused võisid lepingute lõikes erineda.
- 25 Ent käesoleval juhul on Poola õiguse *actio pauliana* üks eripära just kolmandal isikul olema pidav või olla võiv teadmine, et võlgnik kahjustab teadlikult oma võlausaldajaid ja et seetõttu võivad need võlausaldajad pöörduda tema vastu.
- 26 Neil asjaoludel otsustas Sąd Okręgowy w Szczecinie (Szczecini regionaalne kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas „lepinguid puudutavad asjad“ on menetluse ese [määruse nr 1215/2012] artikli 7 punkti 1 alapunkti a tähenduses, kui hagi esitatakse liikmesriigis asuva ostja vastu teises liikmesriigis asuva kinnisasja müügilepingu kehtetuks tunnistamiseks müüja võlausaldajate kahjustamise tõttu ja kui leping on sõlmitud selles teises liikmesriigis ning on täielikult seal täidetud?
2. Kas eelmisele küsimusele tuleb vastata *acte éclairée*’i õpetust kohaldades, viidates 17. juuni 1992. aasta kohtuotsusele Handte (C-26/91, EU:C:1992:268), kuigi see otsus puudutas tootja vastutust kauba puuduste eest juhul, kui tootjal ei olnud võimalik ette aimata, kellele kaup edasi müüakse ja kes saab seetõttu talle nõudeid esitada, samas kui käesoleval juhul ostja vastu müüja võlausaldajate kahjustamise tõttu esitatud kinnisasja müügilepingu kehtetuks tunnistamise hagi nõuab selle põhjendatuse jaoks, et ostja teadis asjaolust, et õigustoiming (müügileping) tehti võlausaldajaid kahjustades, nii et ostja peab sellega arvestama, et võlgniku võlausaldaja, kellel on võlgniku vastu isiklik nõue, võib sellise hagi tema vastu esitada?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 27 Oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas selline hagi nagu *actio pauliana*, millega nõudeõiguste omaja palub tunnistada tema suhtes kehtetuks tema õigusi väidetavalt kahjustava toimingu, millega tema võlgnik võõrandas kinnisasja kolmandale isikule, kuulub määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunktis a ette nähtud rahvusvahelise kohtualluvuse eeskirja kohaldamisalasse.

Määruse nr 1215/2012 kohaldamine

- 28 Eelotsusetaotlusest nähtub, et Coliseumi suhtes alustatud täitemenetlused lõpetati vara puudumise tõttu ja see äriühing on praegu maksejõuetu.
- 29 Seega tekib küsimus, kas põhikohtuasja hagi kuulub määruse nr 1215/2012 kohaldamisalasse või tuleb seda käsitleda pigem maksejõuetusmenetluse kontekstis, mida reguleerib põhikohtuasja suhtes ajaliselt kohaldatav määrus nr 1346/2000.
- 30 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohus on juba leidnud, et määruseid nr 1215/2012 ja nr 1346/2000 tuleb tõlgendada viisil, mis välistab nende õigusaktidega kehtestatud õigusnormide mis tahes kattumise ja õiguslüngad. Nii kuuluvad hagi, mis määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõike 2 punkti b kohaselt ei kuulu selle määruse kohaldamisalasse, sest need on seotud „pankrotimenetluste, maksejõuetute äriühingute või teiste juriidiliste isikute likvideerimismenetluste, kohtumenetluse, kompromissi tegemise ja muude selliste menetlustega“, määruse nr 1346/2000 kohaldamisalasse.

Samamoodi kuuluvad hagi, mis ei ole määruse nr 1346/2000 kohaldamisalas, määruse nr 1215/2012 kohaldamisalasse (20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Valach jt, C-649/16, EU:C:2017:986, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 31 Euroopa Kohus on samuti leidnud, et hagi on seotud maksejõuetusmenetlusega tingimusel, et see tuleneb otseselt maksejõuetusest ja on tihedalt seotud pankroti- või saneerimismenetlusega (12. veebruari 2009. aasta kohtuotsus Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Kuid käesolevas asjas ei näi, et Feniks oleks esitanud hagi pankroti- või saneerimismenetluse kontekstis. Peale selle vastas Feniks Euroopa Kohtus toimunud kohtuistungil Euroopa Kohtu esitatud küsimusele, et Coliseumi suhtes ei ole alustatud maksejõuetusmenetlust; seda asjaolu peab aga kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 33 Kuivõrd tsiviilseadustiku artikli 527 ja sellele järgnevate artiklite alusel põhikohtuasjas esitatud hagi eesmärk on võlausaldajate endi huvide kaitse, mitte Coliseumi vara suurendamine, kuulub see hagi määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõike 1 tähenduses mõiste „tsiviil- ja kaubandusajad“ kohaldamisalasse.

Sisulised küsimused

- 34 Nagu juba märgitud, on määruse nr 1215/2012 eesmärk ühtlustada tsiviil- ja kaubandusajades kohtualluvust puudutavad kollisiooninormid selliste kohtualluvuse eeskirjadega, mis on hästi ettenähtavad. Selle määrusega taotletakse seega õiguskindluse eesmärki, mis seisneb Euroopa Liidus asuvate isikute õigusliku kaitse tugevdamises, võimaldades korraga nii hagejal raskusteta kindlaks teha kohtu, kuhu ta võib pöörduda, kui ka kostjal mõistlikult ette näha, millisesse kohtusse teda võidakse kaevata (vt selle kohta 14. juuli 2016. aasta kohtuotsus Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 35 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt põhineb määruse nr 1215/2012 II peatükis sätestatud ühine kohtualluvuse süsteem määruse artikli 4 lõikes 1 toodud üldpõhimõttel, mille kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle riigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata. Üksnes erandina kostja elukohajärgse kohtualluvuse üldreeglist näeb määruse nr 1215/2012 II peatüki 2. jagu ette teatava arvu valikulise kohtualluvuse eeskirju, mille hulka kuulub ka määruse artikli 7 punkti 1 alapunkt a (vt selle kohta 14. juuli 2016. aasta kohtuotsus Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Kõnealuse määruse põhjenduse 16 kohaselt peaks lisaks kostja alalisele elukohale kohtualluvuse määramisel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele.
- 37 Alternatiivset kohtualluvust ette nägevaid valikulise kohtualluvuse eeskirju tuleb tõlgendada kitsalt ja tõlgendus ei tohi minna kaugemale nimetatud määruses sõnaselgelt ette nähtud juhtudest (14. juuli 2016. aasta kohtuotsus Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Mis puudutab määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunkti a ette nähtud valikulist kohtualluvust lepinguid puudutavates asjades, siis tuleb märkida, et mõistet „lepinguid puudutavad asjad“ tuleb tõlgendada autonoomselt, et tagada selle ühetaoline kohaldamine kõigis liikmesriikides (7. märtsi 2018. aasta kohtuotsus, flihtright jt, C-274/16, C-447/16 ja C-448/16, EU:C:2018:160, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 39 Euroopa Kohus on korduvalt otsustanud, et valikulise kohtualluvuse eeskirja kohaldamine eeldab, et olemas on õiguslik kohustus, mille isik on endale vabatahtlikult teise isiku ees võtnud ja mille põhineb hageja nõue (vt selle kohta 20. jaanuari 2005. aasta kohtuotsus Engler, C-27/02, EU:C:2005:33, punkt 51; 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, punkt 33, ning 21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus ERGO Insurance ja Gjensidige Baltic, C-359/14 ja C-475/14, EU:C:2016:40, punkt 44).
- 40 *Actio pauliana* alus on võlausaldaja isiklik nõudeõigus oma võlgniku vastu ja selle eesmärk on kaitsta pandiõigust, mis võlausaldajal võib olla võlgniku vara suhtes (10. jaanuari 1990. aasta kohtuotsus Reichert ja Kockler, C-115/88, EU:C:1990:3, punkt 12, ning 26. märtsi 1992. aasta kohtuotsus Reichert ja Kockler, C-261/90, EU:C:1992:149, punkt 17).
- 41 Kõnealune hagi kaitseb seega võlausaldaja huve eelkõige eesmärgiga pöörata võlgniku kohustused hiljem täitmisele (26. märtsi 1992. aasta kohtuotsus Reichert ja Kockler, C-261/90, EU:C:1992:149, punkt 28).
- 42 Kuigi käesolevas asjas nähtub eelotsusetaotlusest, et Feniks maksis Coliseumi poolt ehitustööde tegemiseks palgatud alltöövõtjatele sellise riigisisese sätte alusel, mis näeb ette investori solidaarvastutuse koos tööde teostajaga, on Feniksi pandiõiguse oma võlgniku vara suhtes kui ka võlgniku poolt kolmanda isikuga sõlmitud müügilepingu kehtetuks tunnistamise hagi aluseks siiski kohustused, mille Coliseum lepingu sõlmimisega nende ehitustööde teostamiseks vabatahtlikult Feniksi ees võttis.
- 43 Kõnealuse hagiga soovib võlausaldaja nimelt selle tuvastamist, et võlgniku poolt kolmandale isikule vara võõrandamisega kahjustati võlausaldaja huve, mis tulenevad siduvast lepingust ja vastavad tema võlgniku vabatahtlikult võetud kohustustele. Hagi alus on peamiselt asjaolu, et võlgnik ei täitnud võlausaldaja ees võetud kohustusi.
- 44 Järelikult kui *actio pauliana* on esitatud nende nõudeõiguste alusel, mis tulenevad lepingu sõlmimisega võetud kohustustest, on see esitatud „lepinguid puudutavates asjades“ käesoleva kohtuotsuse punktis 39 viidatud kohtupraktika tähenduses. Seega tuleb kostja alalisel elukohal põhinevale kohtualluvusele lisada määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunktis a lubatud kohtualluvus, kuivõrd see – arvestades võlausaldaja ja võlgniku vaheliste suhete lepingulist laadi – vastab nii õiguskindluse kui ka ettenähtavuse ja nõuetekohase õigusemõistmise nõuetele.
- 45 Vastasel juhul peaks võlausaldaja esitama hagi kostja alalise elukoha kohtusse, kuid sel määruse nr 1215/2012 artikli 4 lõikes 1 ette nähtud kohtul ei pruugi teatud juhtudel olla mingit seost kohaga, kus võlgnik peab täitma oma kohustused võlausaldaja ees.
- 46 Seega on lepingust tulenevate nõudeõiguste omajal, kes kavatseb esitada *actio pauliana*, lubatud see esitada selle „paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus“, kuivõrd see kohtualluvus on lubatud määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunktiga a. Käesolevas asjas, kus tegemist on võlausaldaja hagiga, mille eesmärk on kaitsta tema huve ehitustööde lepingust tulenevate kohustuste täitmisel, on seega „asjaomase kohustuse täitmise koh[t]“ määruse artikli 7 punkti 1 alapunkti b kohaselt koht, kus selle lepingu alusel neid töid teostati, see tähendab Poola.
- 47 Selline järeldus vastab kohtualluvuse eeskirjade ettenähtavuse eesmärgile, kuivõrd ettevõtja, kes on sõlminud kinnisasja ostmiseks lepingu, võib siis, kui teise lepingupoole võlausaldaja väidab, et see leping takistab põhjendamatult teise lepingupoole kohustuste täitmist selle võlausaldaja ees, mõistlikult arvestada sellega, et teda võidakse kaevata nende kohustuste täitmise koha kohtusse.
- 48 Eelmises punktis tehtud järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu – mis käesolevas asjas tuleneb tsiviilseadustiku artikli 531 lõikest 1 –, et hagi on esitatud kolmanda isiku, mitte võlgniku vastu. Sellega seoses tuleb märkida, et valikulise kohtualluvuse eeskiri, mis on lepinguid puudutavates asjades

ette nähtud määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunktis a, põhineb hagi alusel, mitte aga poolte isikutel (vt selle kohta 7. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *flightright* jt, C-274/16, C-447/16 ja C-448/16, EU:C:2018:160, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 49 Seega tuleb eelotsuse küsimustele vastata, et sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuulub niisugune hagi nagu *actio pauliana*, millega lepingust tuleneva nõudeõiguse omaja palub tunnistada tema suhtes kehtetuks tema õigusi väidetavalt kahjustava toimingu, millega tema võlgnik võõrandas kinnisasja kolmandale isikule, määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunktis a ette nähtud rahvusvahelise kohtualluvuse eeskirja kohaldamisalasse.

Kohtukulud

- 50 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuulub niisugune hagi nagu *actio pauliana*, millega lepingust tuleneva nõudeõiguse omaja palub tunnistada tema suhtes kehtetuks tema õigusi väidetavalt kahjustava toimingu, millega tema võlgnik võõrandas kinnisasja kolmandale isikule, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 7 punkti 1 alapunktis a ette nähtud rahvusvahelise kohtualluvuse eeskirja kohaldamisalasse.

Allkirjad